

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

Próbna Matura z Operonem 2023/2024

TERMIN: 24 listopada 2023 r.

Czas pracy: 180 minut

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 60

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1.–26.). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile cię poproszono.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Zadanie 1. (0–1)

Malowidło z czasów starożytnych

1.

0–1

Rozstrzygnij, czy przedstawiona na ilustracji scena odnosi się do czasów przed rewolucją neolityczną czy po niej. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do ilustracji i własnej wiedzy.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 2.

Fragmenty opracowań historycznych

Fragment 1.

Znaczną pomysłowość okazali [...] w dziedzinie rzemiosła, między innymi ok. 3000 r. wynaleźli koło garncarskie, jak również koło do wozu, uzyskując zwrotny, zaprzężony w parę wołów środek transportu. Wiele przemawia za przypuszczeniem, że ich wynalazkiem był aliaż miedzi i cyny, metali uzyskanych z pobliskiego Iranu, znany pod nazwą brązu.

J. Wolski, *Historia powszechna. Starożytność*, wyd. 4, Warszawa 1992, s. 15.

Fragment 2.

Przepisy prawa karnego mają charakter klasowy, tzn. osoby należące do klas wyższych miały większą ochronę prawną, bowiem wymiar kary był różny, zależnie od przynależności klasowej pokrzywdzonego albo sprawcy. Szeroko znane są [...] przepisy normujące karę talionu i kary odzwierciedlające.

M. Szczaniecki, *Powszechna historia państwa i prawa*, wyd. 9, Warszawa 1997, s. 13.

Fragment 3.

Znane i cenione były produkty tkackie, zwłaszcza sławne tkaniny purpurowe wytwarzane w Tyrze, [...] dalej wyroby z brązu, ze szkła, z drzewa. W związku z rozwojem rzemiosła ożywił się handel, który obejmował coraz większe połacie wybrzeży M. Śródziemnego. Bogactwa napływające do miast [...] skupiały się w rękach arystokracji, która w wielu miastach doszła do wielkiego znaczenia politycznego i zlikwidowała monarchię. Położenie rzemieślników [...] nie było złe, gorzej natomiast przedstawiała się sytuacja drobnych rolników. [...] Prowadziło to do konfliktów. [...] Te walki wewnętrzne połączone z potrzebami gospodarczymi były główną przyczyną kolonizacji [...], która skierowana była zwłaszcza na wybrzeża zachodniej części M. Śródziemnego.

J. Wolski, *Historia powszechna. Starożytność*, wyd. 4, Warszawa 1992, s. 77.

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, który z fragmentów 1.–3. odnosi się do państwa babilońskiego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z tego fragmentu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

2.1.

0–1

Zadanie 2.2. (0–1)

Na podstawie tekstów i własnej wiedzy uzupełnij tabelę – obok opisu wpisz numer fragmentu tekstu zawierającego informacje, których opis dotyczy.

	Opis	Numer fragmentu
A.	Wśród licznych osiągnięć przypisuje się im wynalezienie alfabetu.	
B.	Fragment opisuje państwo Sumerów.	

2.2.

0–1

Zadanie 3. (0–2)

Źródło 1. Mapa

Źródło 2.

Napis na tablicy pamiątkowej w miejscu bitwy

„Cudzoziemcze, powiedz Lacedemończykom, że tu spoczywamy posłuszni ich słowom”.

Tekst napisu na podstawie: R. Kulesza, *Epitafium termopilskie w Polsce*, „Klio. Czasopismo poświęcone dziejom Polski i powszechnym”, t. 39, 4/2016, s. 5.

3.

0–1–2

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Bitwa, do której nawiązuje źródło 2., otworzyła Persom drogę do zajęcia Aten.	P	F
2.	W kampanii w 480 r. p.n.e. głównym celem Persów było opanowanie półwyspu peloponeskiego.	P	F
3.	Bitwa u przylądka Artemizjon oraz bitwa pod Salaminą to dwie bitwy morskie stoczone podczas tej samej kampanii wojennej.	P	F

Zadanie 4.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Akt koronacji był zaskoczeniem dla Karola. Co więcej stwarzał ku jego żywemu niezadowoleniu, pozory wyższości władzy duchownej nad świecką. W opinii publicznej bowiem papież stawał się dyspozytorem korony cesarskiej.

T. Manteuffel, *Historia powszechna. Starożytność*, wyd. 6, PWN, Warszawa 1994, s. 90.

Źródło 2. Relacja papieża Grzegorza VII

Tam przez trzy dni stojąc u bramy zamku, zdjęwszy szaty królewskie, boso, we włosiennicy, nie pierwszej przestał błagać z wielkim płaczem zmiłowania apostolskiego i przebaczenia, aż u wszystkich, którzy tam przybyli i do których uszu owe jęki doszły, wzbudził taką litość i takie współczucie, że wstawiając się za nim z wielu prośbami i łzami, wszyscy dziwili się niezwyklej zatwardziałości mego serca [...]. W końcu skrucną jego i takim błaganiem wszystkich, którzy tam przybyli, zwyciężeni, zdjęwszy zeń klątwę, przypuściliśmy go do łaski wspólności i do łona Świętej Matki Kościoła [...].

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, *Wiek V–XV w źródłach*, PWN, Warszawa 1997, s. 128.

Zadanie 4.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy obydwa teksty odnoszą się do tego samego wydarzenia historycznego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstów i własnej wiedzy.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

4.1.

0–1

Zadanie 4.2. (0–1)

Podaj, gdzie znajduje się zamek, o którym mowa w tekście źródłowym 2.

.....

4.2.

0–1

5.1.

0-1

Zadanie 5.1. (0–1)

Podaj nazwę kraju, którego podbój ilustruje tkanina z Bayeux.

Zadanie 5.2. (0–1)

Podaj imię i przydomek władcy, który dokonał podboju przedstawionego na tkaninie z Bayeux i został władcą podbitego kraju.

5.2.

0–1

Zadanie 5.3. (0–1)

Wyjaśnij, odwołując się do wiedzy własnej oraz mapy, w jaki sposób Normanowie dotarli do Morza Czarnego i Morza Kaspijskiego.

5.3.

0–1

Zadanie 6.

Źródło 1. Dokument wystawiony przez Władysława Łokietka w 1306 r. (fragment)

My Władysław, z bożej łaski książę krakowski, sandomierski, łęczycki i kujawski, wiadomym czynimy wszystkim, [...] że starając się o pożytki i korzyści miasta naszego Krakowa, dajemy [prawo] i pozwalamy naszym mieszczanom krakowskim, aby skład wszelkich towarów i rzeczy sprzedażnych w wymienionym mieście posiadali [...].

Następnie dodajemy, aby [...] kupcy z Węgier lub ze Sącza, lub z jakichkolwiek innych miast z miedzią i innymi towarami ku Toruniowi pływać po wodach ani ich w kraju rozprowadzać nie śmieli, jeśli przedtem wymieniona miedź i towary do Krakowa sprowadzone nie zostały złożone na składzie i tamże naszym mieszczanom krakowskim sprzedane [...].

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, *Wiek V–XV w źródłach*, PWN, Warszawa 1997, s. 234.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Przymus drogowy, stosowany wobec obcych kupców i ustalający dla nich drogi dłuższe, uprzywilejowywał miejscowe kupiectwo i wraz z ulgami celnymi, a czasem nawet zwolnieniem od ceł udzielanym kupcom niektórych miast polskich, był narzędziem polityki państwa, które popierało handel krajowy.

J. Bardach, B. Leśnodorski, M. Pietrzak, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 1994, s. 96.

Zadanie 6.1. (0–1)

Podaj nazwę, pod jaką znany jest przywilej opisany w tekście źródłowym 1.

6.1.

0–1

Zadanie 6.2. (0–1)

Sformułuj argument uzasadniający łączne stosowanie przymusu drogowego oraz przywileju opisanego w tekście 1.

6.2.

0–1

Zadanie 7. (0–2)

Kościół św. Andrzeja w Krakowie

Widok zewnętrzny	Wnętrze kościoła
	

7.

0–1–2

Podaj nazwy dwóch stylów architektonicznych, które reprezentuje kościół przedstawiony na fotografiach, oraz po jednej widocznej na fotografiach cesze każdego z nich.

Styl 1.:

Cecha:

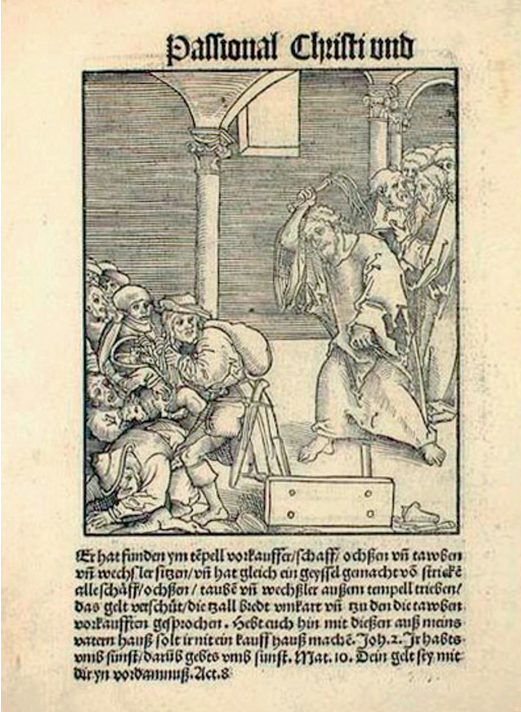
Styl 2.:

Cecha:

Zadanie 8. (0–2)

Źródło. Publikacja z XVI w.

Passional Christi und Antichristi (w wolnym tłumaczeniu: Męka Chrystusa i Antychrysta)

Passional Christi und	Antichristi
 Et hat finden ym tēpell voikauffen / schaff / o chson vñ tawson vñ wechler sigen / vñ hat gleich an geysst gonachtes strick alle schaff / o chson / tausē vñ wechler anson tēpell trecken / das gelt vñ schick die gall bide vñ kate vñ tu den die tawson voikauffen / geprochen. / Hebe auch hin mit diefer auß mens- schen hauff solt ic nit an kauff hauff machē. Joh. 2. Ir habes vñs sunst dāßs gelt vñs sunst. Mat. 10. Dein gelt sey mit dir yn vordammē. Act. 8.	 Sie sitzt da Antichrist yn tēpell goro vñ erreygt sich als got wie Paul' vorkundet 2. Thessal 2. vorandert alle gotlich ord- nung wie Daniel sage vñ vñhadt die heylig schaff / voikauffe di passacion / Als Pallas Biffhumb lehen / erbe- die schein der adon / Kost vñ dieche / schickwade die gewiss- mit seynen gägen / Macht nicht vñs gde gungst er das / Erbe heyligen / Vnderet vñ maldey yns vñde geschlecht vñ gebet seyn seyn andon gleich wie goro seyn c. sic ois dij . 12. vñ minanto soll yn erreden. 12. q. 4. c. namint.

Sformułuj dwa argumenty potwierdzające tezę, że publikacja powstała w kręgu zwolenników reformacji.

-
-

8.

0–1–2

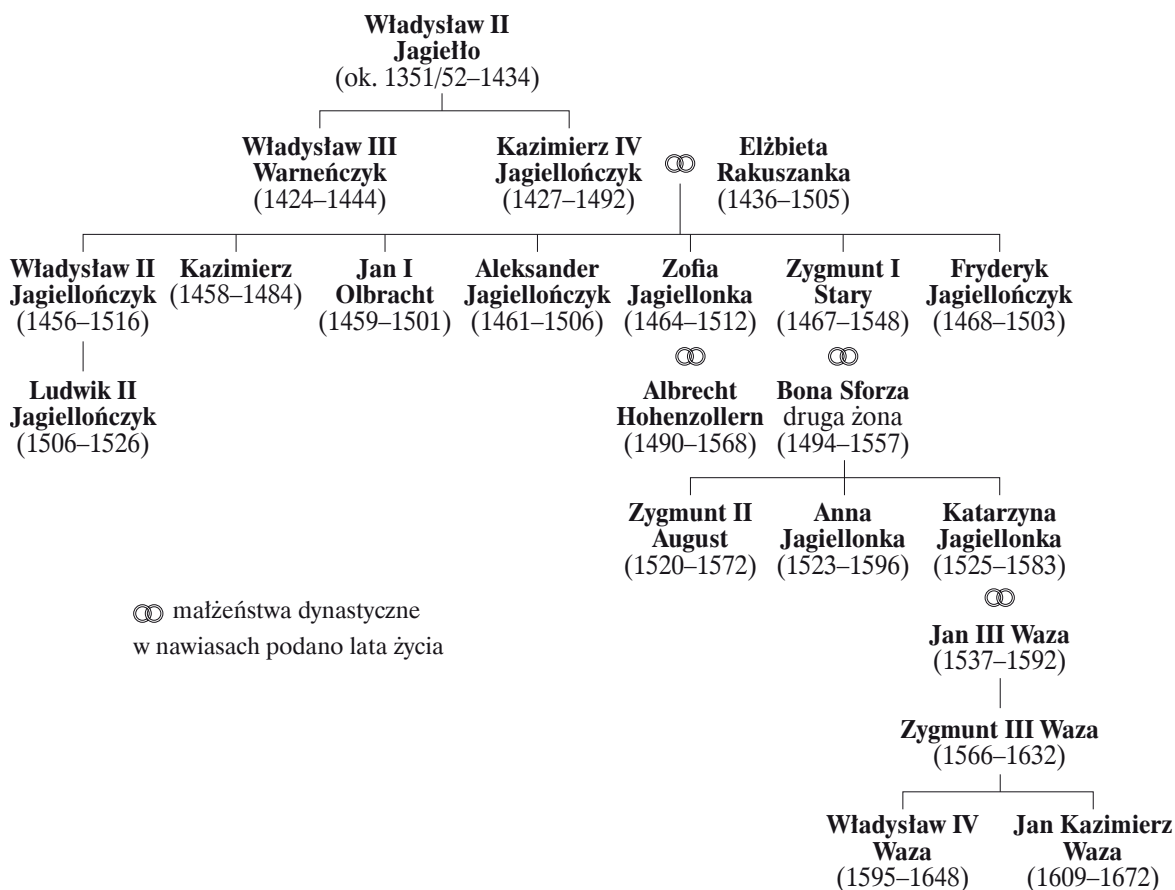
Zadanie 9.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Ludwik Jagiellończyk niemal powtórzył los swego wuja – Władysława Warneńczyka. W bitwie dowodził jedną z rycerskich szarż lewego skrzydła na stanowiska tureckiej artylerii i janczarów. Atak załamał się i rycerze wraz z królem starali się uciec z pola bitwy. Podczas pokonywania rzeczki Csele król spadł z konia i prawdopodobnie utopił się. Wraz z nim skończyło się władanie Jagiellonów na Węgrzech i w Czechach, gdzie władzę przejął brat królowy Marii – Ferdynand Habsburg.

Źródło: Muzeum Historii Polski, <https://link.operon.pl/u8> (dostęp: 14.09.2023 r.).

Źródło 2. Fragment tablicy genealogicznej dynastii Jagiellonów i Wazów

9.1.

0–1

Zadanie 9.1. (0–1)

Wskaż władcę Polski, którego żonę nazywano „matką królów”, oraz wyjaśnij genezę tego określenia.

Wyjaśnienie:

9.2.

0–1

Zadanie 9.2. (0–1)

Wyjaśnij, jakie związki rodzinne łączyły Zygmunta III Wazę z Jagiellonami.

9.3.
0-1

Wyjaśnij, jakie wydarzenia miał na myśli autor tekstu ze źródła 1., porównując los Ludwika Jagiellończyka do losu Władysława Warneńczyka.

Zadanie 10. (0-2)

Źródło. Mapa

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wyznanie luterzańskie dominowało między innymi w Prusach Książęcych, co było skutkiem sekularyzacji zakonu krzyżackiego.	P	F
2.	Bracia polscy to odłam kalwinizmu.	P	F
3.	Luteranie, kalwini i prawosławni to trzy główne wyznania protestanckie występujące na terenach Rzeczypospolitej w 1573 r.	P	F

10.

Zadanie 11.

Źródło. Kazimierz Obuchowicz. Dziennik

Pozwolona była prolongacja i już rzeczy ku dobremu końcowi się miały, aliści na trzecim dniu prolongowanego sejmu, niejaki Siciński z Upity poseł, mając za uciążliwy dekret sejmowy, względem podymnego szesnaściora, które król Jmć słusznie z ekonomii swojej szawelskiej** i innych być aprobował, a Upita poborami wydając, wielu do skarbu winną została; zaniósł protestację, że dekret skasowany nie był przeciwko wszystkiemu sejmowi i zaraz z izby zniknął [...].*

*prolongacja – przedłużenie

**Upita, Szawle – miejscowości na Litwie

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, PWN, Warszawa 1997, s. 278.

11.1.

0–1

Zadanie 11.1. (0–1)

Podaj nazwę zasady, którą zastosował Siciński.

.....

11.2.

0–1

Zadanie 11.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasada, o której mowa w tekście, została zniesiona na mocy postanowień:

- A. sejmu niemego
- B. Konstytucji 3 maja
- C. artykułów henrykowskich
- D. traktatu Loewenwolda

Zadanie 12. (0–1)

Źródło. Tekst autorstwa Jacquesa-Bénigne Bossueta

Państwu wychodzi na korzyść, jeśli cała władza skupia się w jednym ręku. Odjąć władzę monarsze znaczy podzielić państwo, tj. zakłócić spokój publiczny, stworzyć dwóch panów w przeciwieństwie do słów Pisma Świętego: „Nie można służyć dwom panom”. Król jest na mocy swej władzy ojcem narodu, jego wielkość stawia go ponad małostkowe interesy, jego wielkość i naturalny jego interes opierają się na utrzymaniu narodu, bo w braku narodu on przestanie być królem. Dlatego najlepiej jest oddać całą władzę państwu temu, kto ma największy interes w utrzymaniu i wielkości samego państwa.

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, PWN, Warszawa 1997, s. 319.

12.

0–1

Rozstrzygnij, jaki ustrój państwa według Bossueta jest najlepszy. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 13.

Źródło. Fragment opracowania historycznego

Tę deklarację streszcza się zwykle jako hasło „Ameryka dla Amerykanów”. [...] Była obliczona głównie na pozyskanie sobie sympatii mieszkańców hiszpańskiej Ameryki dla Stanów Zjednoczonych. W 1823 r. żadne z państw europejskich nie przywiązywało do tej „doktryny” większej wagi. Nabrała ona znaczenia dopiero pod koniec XIX w., choć od razu była wytyczną polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych.

M. Żywczyński, *Historia powszechna. 1789–1870*, wyd. 6, Warszawa 1990, s. 271.

Zadanie 13.1. (0–1)

Napisz, pod jaką nazwą jest znana doktryna opisana w tekście źródłowym.

.....

13.1.

0–1

Zadanie 13.2. (0–1)

Wyjaśnij, czego dotyczyła omawiana w tekście doktryna.

.....

.....

.....

13.2.

0–1

Zadanie 14.

Zdjęcie. Pomnik Hipolita Cegielskiego

14.1.

0-1

Zadanie 14.1. (0-1)

Napisz, z jakim rodzajem działalności gospodarczej był związany Hipolit Cegielski.

.....

14.2.

0-1

Zadanie 14.2. (0-1)

Podaj nazwę zaboru, na terenie którego znajdowały się zakłady Cegielskiego.

.....

Zadanie 15. (0-1)

Stanisław Wyspiański. Róże – karton do polichromii w kościele św. Franciszka w Krakowie, 1895 r.

15.

0-1

Podaj nazwę stylu w malarstwie, którego przykładem jest zaprezentowany karton. Odpowiedź uzasadnij, podając jedną widoczną na kartonie cechę stylu.

Odpowiedź:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 16.

Radium, karykatura z „Vanity Fair” z 22.12.1904 r.

Zadanie 16.1. (0–1)

Podaj imiona i nazwiska osób przedstawionych na ilustracji.

—
—

16.1.

0–1

Zadanie 16.2. (0–1)

Napisz, nad czym prowadziła badania para widoczna na ilustracji. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do elementów graficznych umieszczonych na ilustracji.

Odpowiedź:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

16.2.

0–1

17.

0-1

Zadanie 17. (0-1)

Nota o wypowiedzeniu wojny, doręczona ministrowi spraw zagranicznych Rosji Siergiejowi D. Sazonowowi przez ambasadora Niemiec w Sankt Petersburgu Friedricha Pourtalésa, 1.08.1914 r. (fragment)

Rząd cesarski czynił wysiłki od początków kryzysu, aby doprowadzić go do pokojowego rozwiązania. Idąc na spotkanie życzeniu, które wyraził Jego Cesarska Mość cesarz Rosji, Najjaśniejszy Pan cesarz Niemiec w porozumieniu z Anglią starał się pilnie odegrać rolę pośrednika pomiędzy gabinetami Wiednia i Petersburga, kiedy Rosja, nie czekając na wyniki, przystąpiła do mobilizacji całości swych sił zbrojnych lądowych i morskich. W konsekwencji tego zagrażającego przedsięwzięcia, nie uzasadnionego przez żadne posunięcie militarne ze strony Niemiec, Cesarstwo Niemieckie stanęło w obliczu poważnego, grożącego niebezpieczeństwa. Gdyby rząd cesarski zaniedbał środków dla odwrócenia tego niebezpieczeństwa, naraziłby bezpieczeństwo i nawet istnienie Niemiec. W rezultacie Rząd Niemiecki widział się zmuszonym zwrócić się do Rządu Jego Cesarskiej Mości cesarza Wszechrosji nalegając, aby zaniechano powyższych aktów militarnych. Wobec tego, że Rosja odmówiła zadośćuczynienia tej prośbie i zmanifestowała przez tę odmowę, że jej akcja militarna jest skierowana przeciwko Niemcom, mam zaszczyt na polecenie mojego rządu zakomunikować Waszej Ekscelencji, co następuje:

Jego Cesarska Mość Cesarz, mój dostojny władca, w imieniu Cesarstwa przyjmując wyzwanie uważa siebie w stanie wojny z Rosją. [...]

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, *Wiek XX w źródłach*, PWN, Warszawa 1998, s. 21.

Wyjaśnij, na czym polegał „kryzys”, o którym jest mowa w nocie cytowanej w materiale źródłowym.

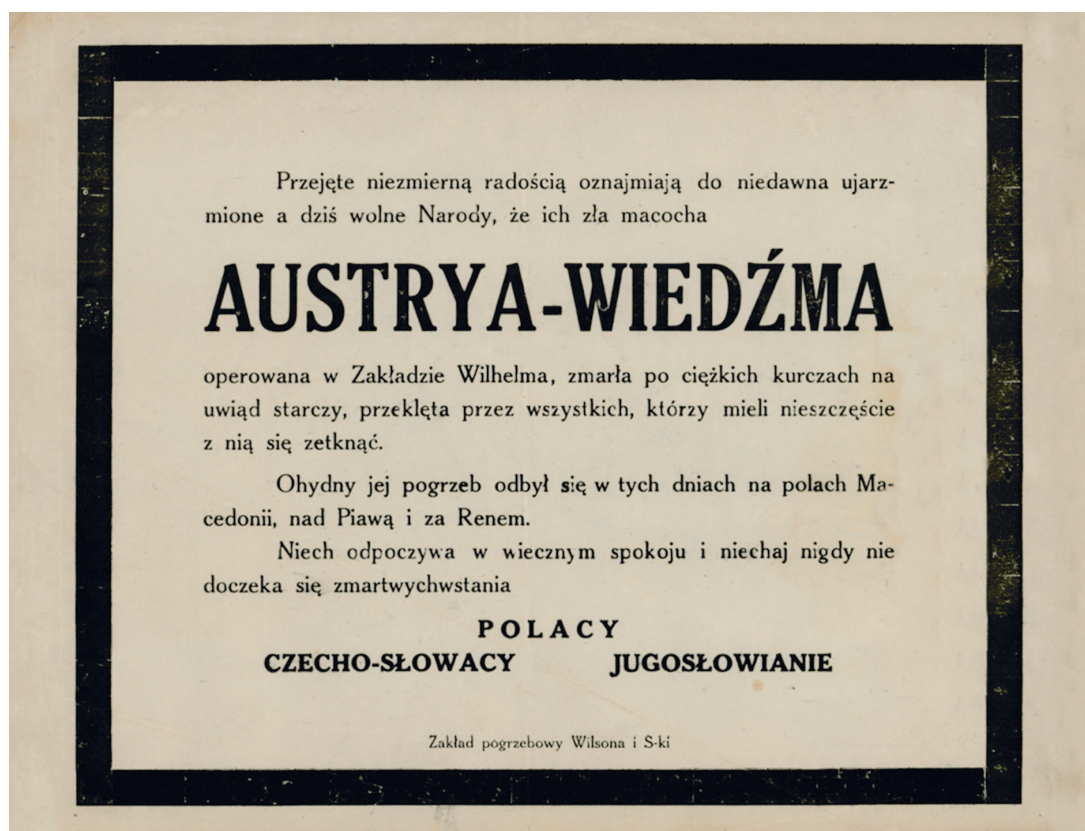
.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–3)

Ilustracja. Satyryczny nekrolog. Kraków 1918 r.

Wyjaśnij wymowę nekrologu, odwołując się do postaci i wydarzeń, które wspomniano w jego treści. Uwzględnij kontekst historyczny z roku powstania materiału.

18.

0–1

2–3

Zadanie 19.

Fragm. artykułu

W drugiej połowie lat 20. intensywnie rozbudowywano Gdynię, podjęto budowę linii kolejowej Śląsk – Gdynia, zbudowano Zakłady Azotowe w Mościskach (dziś dzielnica Tarnowa). Na następną dekadę przypadła budowa COP. Z punktu widzenia potrzeb obronności COP okazał się przedsięwzięciem spóźnionym. W obliczu blitzkriegu przekonanie o jego bezpiecznej lokalizacji było naiwne. Z punktu widzenia korzyści społecznych również nie nastąpił przełom. Wielkie zakłady wchłonęły ok. 50 tys. pracowników, mniejsze wraz z usługami mniej więcej drugie tyle. COP odegrał jednak ogromną rolę propagandową, porównywalną jedynie z funkcją, jaką w poprzedniej dekadzie pełniła budowa Gdyni.

W. Morawski, *Gospodarka II Rzeczypospolitej – wyzwania i bariery*, Gazeta SGH, <https://link.operon.pl/ua> (dostęp: 30.06.2023).

19.1.

0–1

Zadanie 19.1. (0–1)

Rozwiń skrót COP.

19.2.

0–1

Zadanie 19.2. (0–1)

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla gospodarki miała linia kolejowa z Górnego Śląska do Gdyni.

20.

0–1

Zadanie 20. (0–1)

Ilustracja. Porównanie niemieckiej i polskiej dywizji piechoty

Podaj dwie różnice w wyposażeniu niemieckiej i polskiej dywizji piechoty.

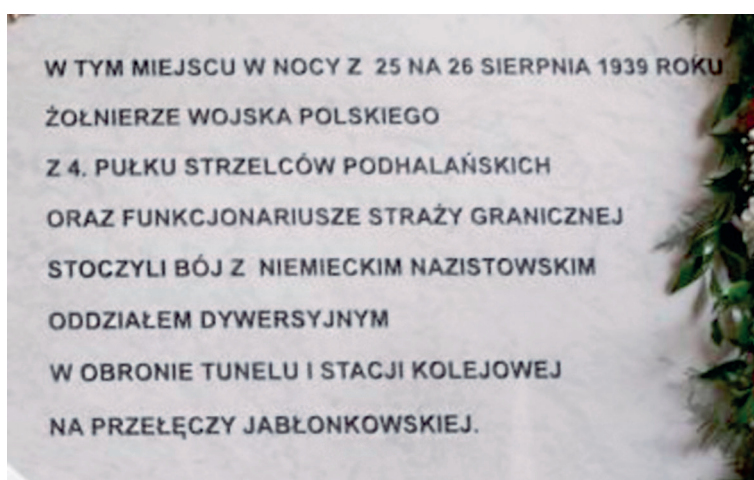
Zadanie 21. (0–2)

Źródło 1. Informacja medialna

23 sierpnia 2022 na dworcu kolejowym w Mostach koło Jabłonkowa w Republice Czeskiej odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej żołnierzy 4. Pułku Strzelców Podhalańskich oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej. W sierpniu 1939 r. polscy funkcjonariusze stoczyli w tym miejscu walkę z niemieckim oddziałem dywersyjnym w obronie tunelu i stacji kolejowej na Przełęczy Jabłunkowskiej.

G. Bębnik, IPN upamiętnił obrońców Przełęczy Jabłunkowskiej – Mosty koło Jabłonkowa (Czechy), 23 sierpnia 2022, IPN, <https://link.operon.pl/ub> (dostęp: 18.09.2023 r.).

Źródło 2. Fragment tekstu z tablicy pamiątkowej na terenie dworca kolejowego w Mostach koło Jabłonkowa

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Pierwotnym terminem ataku niemieckiego na Polskę był 26 sierpnia 1939 r.	P	F
2.	Mosty koło Jabłonkowa zostały przyznane Polsce wraz z Zaolziem na mocy konferencji monachijskiej w 1938 r.	P	F
3.	Niemieccy dywersanci zaatakowali stację w Mostach z terenu Słowacji.	P	F

21.
0–1–2

22.

0-1

Zadanie 22. (0-1)

Fragm. rozkazu

ŻOŁNIERZE ARMII KRAJOWEJ!
DAJĘ WAM OSTATNI ROZKAZ. DALSZĄ SWĄ PRACĘ I DZIAŁALNOŚĆ PROWADZCIE W DUCHU ODZYSKANIA PEŁNEJ NIEPODLEGŁOŚCI PAŃSTWA I OCHRONY LUDNOŚCI POLSKIEJ PRZED ZAGŁADĄ. STARAJCIE SIĘ BYĆ PRZEWODNIKAMI NARODU I REALIZATORAMI NIEPODLEGŁEGO PAŃSTWA POLSKIEGO. W TYM DZIAŁANIU KAŻDY Z WAS MUSI BYĆ DLA SIEBIE DOWÓDCĄ. W PRZEKONANIU, ŻE ROZKAZ TEN SPEŁNICIE, ŻE ZOSTANIECIE NA ZAWSZE WIERNI TYLKO POLSCE ORAZ BY WAM UŁATWIĆ DALSZĄ PRACĘ Z UPOWAŻNIENIA PANA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ZWALNIAM WAS Z PRZYSIĘGI I ROZWIĄZUJĘ SZEREGI AK.
W IMIENIU SŁUŻBY DZIĘKUJĘ WAM ZA DOTYCHCZASOWĄ OFIARNĄ PRACĘ.
WIERZĘ GŁĘBOKO, ŻE ZWYCIĘŻY NASZA ŚWIĘTA SPRAWA, ŻE SPOTKAMY SIĘ W PRAWDZIWIE WOLNEJ I DEMOKRATYCZNEJ POLSCE.
NIECH ŻYJE WOLNA, NIEPODLEGŁA, SZCZĘŚLIWA POLSKA.
DOWÓDCA SIŁ ZBROJNYCH W KRAJU

Źródło: Polskie Państwo Podziemne. Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej IPN, IPN, Białystok 2021,
<https://link.operon.pl/uc> (dostęp: 18.09.2023 r.), s. 47.

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powyższy rozkaz został wydany przez:

- A. gen. Stefana Roweckiego ps. „Grot”
- B. gen. Tadeusza Komorowskiego ps. „Bór”
- C. gen. Leopolda Okulickiego ps. „Niedźwiadek”
- D. gen. Władysława Andersa

23.

0-1

Zadanie 23. (0-1)

Fragm. przemówienia

[...] Towarzysze! Aby nie powtarzać błędów przeszłości – Komitet Centralny stanowczo występuje przeciwko kultowi jednostki. Uważamy, że Stalin był wywyższany ponad miarę. Niewątpliwie w przeszłości Stalin miał duże zasługi wobec partii, klasy robotniczej i międzynarodowego ruchu robotniczego. [...]

Powinniśmy z całą powagą ustosunkować się do zagadnienia kultu jednostki. Nie możemy przenieść tej sprawy poza partię, a tym bardziej na łamy prasy. Właśnie dlatego referujemy ją na zamkniętym posiedzeniu Zjazdu. Trzeba znać miarę, nie dawać pożywki wrogom, nie obnażać przed nimi naszych wrzodów. Sądzę, że delegaci na Zjazd właściwie rozumieją i cenią wszystkie te posunięcia.

Towarzysze! Musimy zdecydowanie raz na zawsze obalić kult jednostki, wysunąć odpowiednie wnioski w dziedzinie pracy zarówno ideologiczno-teoretycznej, jak i praktycznej. [...]

Towarzysze!

XX Zjazd Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego zmanifestował z nową siłą niewzruszoną jedność naszej partii, jej zespolenie wokół Komitetu Centralnego, jej zdecydowaną wolę wykonania wielkich zadań budownictwa komunistycznego. I fakt, że obecnie stawiamy w całej rozciągłości zasadnicze problemy przezwyciężenia obcego marksizmowi-leninizmowi kultu jednostki i zlikwidowania jego ciężkich następstw, świadczy o wielkiej sile moralnej i politycznej naszej partii.

Źródło: M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, *Wiek XX w źródłach*, PWN, Warszawa 1998, s. 340.

Podaj imię i nazwisko osoby, która wygłosiła cytowane przemówienie, oraz datę roczną tego wydarzenia.

Osoba:

Rok:

Zadanie 24. (0–1)

Prymitywne piece do wytopu stali w Chinach, lata 50. XX w.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę polityki gospodarczej, która miała doprowadzić do uprzemysłowienia Chin w latach 50. i 60. XX w.

.....

24.

0–1

Zadanie 25.

Fragmenty przemówienia

Fragment 1.

Jestem szczęśliwy mogąc dzielić z wami dzisiaj ten moment, który przejdzie do historii jako największa demonstracja za wolnością w historii naszego kraju.

Sto lat temu, wielki Amerykanin, pod którego cieniem dziś stoimy, podpisał Proklamację Emancypacji. Ten ważny dekret stał się światłem nadziei milionów murzyńskich niewolników, którzy spalali się w płomieniach miazdzącej niesprawiedliwości. Stał się radosnym świtem kończącym długą noc ich niewoli.

Ale sto lat później, Murzyn wciąż nie jest wolny; sto lat później życie Murzyna wciąż jest niestety paraliżowane przez kajdany segregacji i łańcuchy dyskryminacji; sto lat później Murzyn żyje na samotnej wyspie biedy pośrodku ogromnego oceanu materialnego dobrobytu; sto lat później Murzyn wciąż pozostaje słaby i biedny w zakątkach amerykańskiego społeczeństwa i tuła się w swoim kraju. Tak więc przybyliśmy tu dzisiaj by udrmatyzować ten wstydlivy stan.

Fragment 2.

Mam marzenie, że pewnego dnia nawet stan Missisipi, stan upalny od gorąca niesprawiedliwości, upalny od gorąca ucisku będzie przekształcony w oazę wolności i sprawiedliwości.

Mam marzenie, że czwórka moich małych dzieci pewnego dnia żyła w kraju, gdzie nie będą osądzane po kolorze ich skóry, ale po istocie ich osobowości. Mam dziś marzenie!

Mam marzenie, że pewnego dnia w Alabamie, z jej zajadłymi rasistami, z jej gubernatorem, z którego ust sączą się słowa wprowadzania i anulowania; pewnego dnia właśnie w Alabamie mali czarni chłopcy i czarne dziewczęta będą mogli wziąć się za ręce z małymi białymi chłopcami i białymi dziewczętami jak bracia i siostry.

[...] To jest wiara, z którą wrócę na Południe.

Źródło: Przemówienia, serwis internetowy, <https://link.operon.pl/ud> (dostęp: 18.09.2023 r.).

25.1.

0–1

Zadanie 25.1. (0–1)

Napisz, kogo ma na myśli autor przemówienia, mówiąc o „wielkim Amerykaninie”.

.....

25.2.

0–1

Zadanie 25.2. (0–1)

Wyjaśnij, z jakim problemem społeczno-politycznym walczył autor przemówienia. Nazwij problem i podaj kraj, którego dotyczył.

.....

.....

.....

10.

0-1-2

3-4-5

6-7-8

9-10

11-12

13-14

15

1. Sekularyzacja państwa zakonnego i utworzenie Prus Księżęcych było dla Rzeczypospolitej najlepszym możliwym rozwiązaniem problemu krzyżackiego. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji kwestie podległości Prus Księżęcych oraz zmiany, jakie zaszły w relacjach politycznych między Rzeczpospolitą a Prusami Księżęcymi od XVI do XVIII w.

2. Wiosna Ludów była ważnym etapem na drodze do zjednoczenia Włoch oraz Niemiec. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy, uwzględniając w swojej argumentacji kwestie ustrojowe, społeczne i polityczne.

3. Polityka appeasementu ośmieliła Hitlera do agresji i rozpoczęcia II wojny światowej. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy, uwzględniając w swojej argumentacji sytuację geopolityczną pod koniec lat 30. XX w. i ustępstwa mocarstw.

WYPRAWOWANIE
na temat nr

[illegible]

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

ISBN 978-83-8197-416-5

9 788381 974165